

Apró hirdetések

Minden szö. egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32-fillér. Jelítség le- velek válaszbélyeggel küldendők.

NAGYOBB városban, 48 éves, vallásos, családos özvegy kereskedő hozzáillő 38-42 éves vallásos, intelligens leányt elvenne. Cim kettőslappal a kiadóban.

BENŐSÜLÉSRE keresek 20 év körüli val- lásos talmid chochom ifjat elokelo csa- ládból. A leánynak 20.000 pengő értékű ingatlana van. Csak teljes című leve- lek „Hilf” jelígre a kiadóhivatalba intézendők.

INTELLIGENS 47 éves öz. uriszabó, 22 éve fennálló üzlettel, harmincezer pen- gős tehermentes ingatlana van, feleségül venne önálló szabónőt, esetleg más fog- lalkozásut is. „Gyerekek” jelígre.

JÓMENETELŰ üzletbe való benősülésre keresek csinos lányom részére, 26 éven felüli, jobb családból ben-tajró fiatalem- bert. „Jó Siduch” jelígre kiadóba.

JÓMEGJELENÉSŰ UTAZÓ Máv-bér- letjeggyel, fűszergyarmataruban, szap- panban hosszú bevezettséggel, óvadék- kal komoly ügynökséget vállal. „Elsőren- dü erő”

OKLEVELES tanító, 30 évi gyakorlattal, kitünő működési bizonyítványokkal — 4 kis gyermekével és súlyos beteg felesé- gével nyomorog, magyar, német és héber tanításra, bármicvő előkészítésre, valamint könyvelésre ajánlkozik. Cim: F. A., Lónyay-utca 23. I. 8.

ÉRNEMÜVARRODA, rövidaruüzlet előnyomdával, olcsó házbérrrel átadó. Ér- deklődők „biztos megélhetés” jelígre írjanak.

KÉVEL BETÁRSULNÉK agilis köz- reműködéssel, komoly céghez. Cim a kiadóban.

FIATALASSZONY ajánlkozik háztartás- ba gyermek mellé, szépen varr, mindent végez. Ziffer Zoltánné, Pencz. Nógrád megye.

OMOLY KÉPVISELETET keres tőké- vel rendelkező, gyakorlott, elsőrangú erő. „Rentabilis” jelígre kiadóba.

PURIMSPIELE: Selig und das Steueramt mit zwei Personen, Preis 4 P. Man setzt einen Bocher ein, mit 4 Personen, Preis 7 P. Zu bekommen bei Mór Mannheim, Debreceen, Ferenc József-ut 41.

NAGYÖSSZEGŰ KAUCIÓVAL ügynöki- inkasszói állást keres, jömegjelenésű, be- vezetett fiatalember, lehetőleg fűszer- szakmából. „Kitünő munkaerő”

KÉTSZEMÉLYES orthodox háztartásba szerény igényű, főzni tudó-orthodox le- ány alkalmazást nyerhet. Mosás házon kívül, durva munkát bejárónő végzi. Cim: Rosenstingl Jakab, butórkereskedő, Kőszeg. (Király ut 8. saját házban.)

PURIMI, 2-3 felvonásos szindarabot ke- res Tiferesz Bachurim, Nagyecsed.

HELYIÜGYNÖK 500 pengő óvadékkal közszükségleti cikk eladásához 10% pro- vizióra, havi 50 pengő költséghezjárú- lással kerestetik. Ajánlatokat „gondta- len megélhetés” jelígre kérek.

JÓHANGU intelligens fiatalembert ke- resek, fiatal szép, intelligens leányt. A fiatalembert kántor-metszőnek képez- nem ki. „Rabbihelyettes” jelígre.

VALLÁSOS, fiatal, intelligens, szép leá- nyom részére, megfelelő egzisztenciával rendelkező fiatal ben tajret keresek. Ajánlatok „Mazoltov, 40.000 Kc” jelíge- re, 32 fill. bélyeggel ellátott kettősbori- tékban, a kiadóba Budapestre küldendők.

HUSZONNÉGY év óta közvetít ház- ságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Te- lefon. Cég nélküli levelezés.

LÓWINGER SÁMUEL, Kaba. Ház- ságközvetítő. Eredmény biztos. Válasz- bélyeg.

CUKRÁSZIPARRAL rendelkezem. Ér- deklődni lehet, IX., Viola uccá 36. föld- szint II. Reisz Lipótnénál.

ORTHODOX urileány ajánlkozik háztar- tásba, vagy gyerekek mellé. „Vallásos leány” jelígre.

PURIMI szindarabok legolcsóbban nálam szerezhetők be. Magyar és szargon szö- vegű. Reich Béla, Nyírbátor.

JÓKARBAN lévő használt wilner d'w-t vennék. Landau Dávid, Máriapócs.

KÉRJE purimi szindarabjaim idej jegyzé- két. Mannheim Mór, Debreceen, Piac u. 41. Vigjátékok, bohózatok, tréfák.

SZIVÉSEN-küldők ismeretető árjegyzé- ket legújabb purimi szindarabjaimról. Schwarz Izidor tanító, Kiskőrös.

FEHÉRNEMÜVARRÓNŐ finom műn- kát, javítást rendkívül olcsón vállal. Ho- rovitz Mártonné, Jósika utca 10. IV. em.

VIDÉKI orthodox kereskedő, 48 éves, sa- ját házában berendezett lakása üzlet- tel, feleségül venne özvegy, vagy elvált gyermektelen nőt, 40-45 évesig, kinek 10-15.000 P készpénz hozománya van. Jelíge: „Ketten dolgozunk”.

MISKOLCON olcsón és jól étkezhet a Hoffmann-bodegában. Borsvezér-ucca 1.

KÉRELEM! Szeretett hittestvéreim! Kö- nyörüljenek meg és adakozzanak egy el- aggott 76 éves világtalan, tehetetlen hit- testvérenek, aki már 5 hete súlyos beteg. Adományok „Szági nótáj” jelígre a szerkesztőséghez küldendők.

מודעה

היות שלמני אוה שנים הודעת בשער בת רבים שאני עושה ציצית למחרת מן המחרת עם כל פרטי החומרות לצאת דעת כל המוסקים במחמרים, וכן עשיתי אולם דאיתי בני עלי מעשים המה שיהדרו לקנות אלו הציציות כי אלו איא לחן כנוד ששוא או ומטעם זה שבת בית מלאכת שנה ויותר ואמרתו נואש כי גם ציציות הרגלים לא עלי כדיר לעשות כי העושים עובו אותי מטעם שלא מצאו במלאכתם די חיותם, וגם הושים מוויים לשם מצות ציצית מהשוק לא הי רצוני לקנות כי דאיתי לקבל עלי אחריות הכשרות המו נשים המות ומעדי אל נחשמשתי בחומים כאלה, והסחתי דעתי מלעשות עוד ציצית, אולם בעוק העתים האלה, ובפרט ששפלי חלי בה נאלצתי להחוק בספר בעצת הרד"ק דמדנתנו שלימיא ובעצת הבניד הגדול דאשכנזים בעדיק ירושלים תיו ובראשם הרד"ק מיר"ד חיים וסף ואנענעלד שלימיא לעשות ציצית בכלונה של יד ואני בעצמי עושה מלאכת המוי מתחילתה עד סופה לש"מ ציצית בלי שום סנוע הרוצה לקנות ציצית אלו ידרוש מוכים או מאחי שלמה הערשקאוויטש Herškovičs Salomón, Püspökladány.

SZOMBATHELYEN legizetesebben és legolcsóbban étkezhetik Einhorn Simon orth. vendéglőjében Erzsébet királyné-utca 5. sz. Előretekony és pontos kiszolgálás. Lakodalmakul jutányosan vállal

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GRÖSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET. Budapest, VII., Bethlen-utca 33.

Doprava a rozšírování na území Slo- venska a Podkarpatskej Rusi povolené vynosom ministerstva vnútra v Prahe zo dna 13. júna 1931. číslo: 34529/5.

אללעמיינע יידישע צייטונג ביה ZSIDÓ UJSÁG AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. Bratislava: Müller József, Edlov-dvor Egy évre 130 Kc.

Szerkeszti: Groszberg Jenő

Rabbik szólnak a néphez

Vissza kell térnünk a Zsidó Ujság mult számában közölt határozatokra, amelyeket a lengyelországi rabbik nagy konferenciája hozott. Lengyel-ország nagy talmudteintélei s kiváló rabbijai gyűltek össze és három napi tanácskozásuk eredménye gyanánt a zsidó közönséghez fordultak a zsidó élet főbb problémáit felölélő határozataikkal. Igen üdvös dolognak tartjuk, hogy általánosan tisztelt lelkipásztorok ly meleg hangon fordultak az ország zsidóságához. Némely határozaton lát- szik, hogy a lengyelországi zsidóság- nak szüksége van egy országos szer- vezetre, amelynek vezetői képviselnék a zsidóság ügyét, külső fórumok előtt, de így sem fölősegesek az ilytermé- szetű határozatok. Mert milyen, rab- likhoz méltó, határozott hangon hang- sulyozzák a saboss megszentelésének szükségét s felhívják a zsidó nyilvá- nosságot, hogy a szombattartó alkal- mazottak ügyét viseljék szívükön s a rabbik szent kötelességévé tessik, hogy sohasem egyezzenek bele egy-egy üzemnek adásvételi szerződés által szombaton dolgozóvá való átváltozta- tásába, ha ezzel a szombattartó alkal- mazottak egzisztenciája bármilyen mó- don veszélyeztetve van. (Német-orthodox körökben sokszor történik ugyanis ily elsiklás.) A szociális probléma s nehézségeinek átérzése kicsen- dül minden sorból. Lehetetlennek tart- juk, hogy az a szegény kisiparos, kis- polgár ne erősödnék meg egy kissé, ha olvassa, hogy az ő rabbijai mily me- leg részvétellel kísérik az ő létküzdelmét s igyekeznek a kenyérért vívott har- cában melléje állni. Ez a közvetlenség példaadó lehetne a mi zsidó közle- tünkben. S milyen tisztán látók ezek a rabbik, akiknek egy nagy része va- lószínűleg alig mozdul ki a „halacha négy rőffe” világából! Foglalkoznak

az ifjusági oktatás egész vonalával. Beszélnek a chéderről; a Talmudtóra- ról a jesiváról, de felelősségük tuda- tában a szükséges világi ismeretek megszerzéséről is, kiemelik a leány- nevelés fontosságát s felhívják a rab- bikat a hitoktatás fontosságára s a hitoktató személyének rigorózus meg- választására. A lengyel rabbikarnak élettapaszta- latokból leszűrt bölcsességére vall, hogy minden óhajnál külön kéri a zsidó társaság támogatását. A zsidó sajtó fon- tosságának elismerése az összes hatá- rozatokon átvonuló motívum. Egy var- sói orthodox lap mindegyik számában közli egy-egy chésid-rebbe vélemé-

nyét, amelynek konkluziója rendszeren az, hogy a nem-orthodox sajtó káro- san hat az orthodox család lelkére s ezért teljes odaadással kell állni az orthodox sajtó mellé s támogatni kell minden módon. Pedig ezeknek a len- gyel rabbiknak tulnyomó része nem szorul a sajtó szellemi táplálékára, de tudatában van annak, hogy az ifjuság olvasni akar, hogy annak szüksége van sajtóra s a zsidóság jövője függ attól, milyen sajtó orientálja ezt a nemzedé- ket. Nem tulzás tehát, ha megállapít- juk, hogy a lengyel rabbihatározatok- ban megnyilatkozó szellem példaadó lehet más országok orthodox életében is.

A Samu-tárgyalás tanulsága

A mult héten olvasható volt német neológ-zsidó lapokban, hogy a közép- iskolába járó zsidó ifjuság mennyi le- aláztatást, keserűséget, háttérbe szori- tást szenved, részben a hitlerista szel- leműl megmértelyezett társaiktól, rész- bent az ugyanettől a gyűlölettől meg- mérgezett lelkű tanároktól. Az hittük, hogy ilyen gyöttrődésnek csak olyan helyeken vannak kitéve, ahol csekély számarányban látogatják az iskolákat. Ki gondolta volna, hogy nálunk Bu- dapesten, hol minden középiskolában igen tekintélyes számot képviselnek a zsidó tanulók, is előfordulnak kilengé- sek egy-egy — tanár részéről. A „Sa- mu”-tárgyalásra célunk. Most folyt le ugyanis a budapesti törvényszék előtt egy pör, amelynek tárgyalásából nyilvánvalóvá lett, hogy egy fővárosi tanár egyéb nevek között „Samu” névvel jelölte legszívesebben a zsidó fiukat. Természetesen itt a hangsúlyon s a célzaton mulik, minden. Mert a Samu önmagában véve nem gunynév.

Samu a Sámuel név rövidítése — így neveződtek próféták, tudósok, kiváló- ságok. Ha a tanár neve István — azt hisszük ebben az esetben is így van —, akkor, ha a Samu nevet csufnálnak használja furcsa tanúságot tesz arról, hogy nem tudja vagy elfelejtette, hogy a magyar történetben István király második utódja — egy Samu volt: Aba Samu. Erről azonban egy zsidó diák nem világosíthatja föl tanárját s ebben rejlik ilyen pedagógiai kikiklás- nak mérgező hatása s lovagiatlan jel- lege. Nem kell bátorság egy védtelen- nel való hadakozáshoz. Az iskolában azonban a fiu — a zsidó még hozzá kétszeresen — védtelen a tanárjával szemben az iskolai fegyelem miatt. S ha ezzel a helyzettel visszaélnek, ak- kor ez elkeseredést s gyűlöletet kelt az ifjuság lelkében. A Samuzás valószínűleg nagyon fájt a fiuknak s ebben rejlik a dolog- nak fájdalmas zsidó volta. Valószí- nűleg szégyelték a zsidó nevet. Itt lát-

Ne kísérletezzen az arcával használja az évek óta bevált BARBIEEN késmékiúli borotvíró port. Szombattartó cég világhírű készítménye. BARBIEN Vegyipar Budapest, Király-ucca 30.

UJ orth. Kish füstölthús, szalámi és kolbászárugár ROSENTHAL IGNÁC, SÁRVÁR (Vas megye). Olcsó, finom, a legkényesebb igényeket kielégítő. Ügy engross, mint detail árusítás. Főt, Fischer Menáchem sárvári orth főrabbi ur felügyelete alatt.

juk, hogy a szülők vétki a gyermekek megbosszultainak. A szülők ugyanis bizonyára rendkívüli módon ügyeltek arra, hogy gyermekeiknek ne adjanak „zsidós” nevet, talán nem is tanították őket arra, hogy héber neviük is van. S most, miután a gyermek úgy örült, hogy oly szép neve van, mint nem-zsidó iskolatársainak — egyszerre éreznie kell, hogy zsidó névvel akarják zsidó voltára figyelmeztetni. Az antiszemitizmus e tekintetben igen éles érzékű. Mikor 60 év előtt születetteknek már nem akarták az Iz-

rael nevet használni s inkább Izidor-rá modernizálták, az antiszemita nem-sokára Izidor névvel jelöltek minden zsidót. Látják, hogy a zsidók röstelik a „Mózes” nevet, erre Alexander Moissi hirneves színészt, mert valami destruktív dolgot művelt, a német horogkeresztesek „Mojsze” gunyévvel illetik, pedig soha zsidó nem volt.

A „Samu”-tárgyalás lefolyása reánk egy szemponiból tanulságos. Épen úgy, mint ahogy bölcsseink mondják a midrásban, hogy az egyiptomi rabságból azért szabadultak ki a zsidók, mert

nem változtatták meg neveiket, épúgy nem válhatók meg a zsidó diákok a Samuzás nyomán keletkező elkeseredéstől s lealázottsági érzéstől, mint úgy, hogy népszerűsítjük a zsidó neveket, hogy otthon zsidó néven hívjuk a gyermekeket, hogy önérzetet csepegletünk bele a zsidó név történeti szépsége iránt, akkor a Samuzás önmagától megszűnik, mert akit megakar sérteni vele, nem sértődik meg, inkább sajnálkozó nevetést vált ki belőle, mint amilyen ki is jár minden lovagiatlan s balga nyelvöltögetésnek.

A beregszászi affér új fordulata

(Kassai tudósítónktól) Brach kassai főrabbi felszólította, egy a régi beregszászi hitközség vezetőségét, mint a „neológ” név alatt tömörült chászidokat, hogy igyekezzenek egymásközött megegyezni és amennyiben ez lehetetlen volna, úgy arra utasítja mindkét hitközséget, hogy Adar-rison hó közepéig vallási választott bíróságba nevezzék be bírálkat, vagy a huszti főrabbihoz, vagy ő hozzá. Amennyiben a benevezett bírák az elnök személyében megegyezni nem tudnának, úgy a szlovenszói orth. iroda rabbitanácsa lesz hivatalos az elnököt delegálni, avagy pedig a sorshuzás fogja az elnök személyét eldönteni. Figyelmezteti a kassai főrabbi mindkét hitközség vezetőségét, hogy amennyiben bármelyik fél ennek a felszólításának, adott határidőn belül eleget nem tenne, úgy a renitenskedő hitközséget az ország összes rabbijai valódi neológoknak (neologen-gemürim) fogják tekinteni. Mint hírlík, a kassai akciót a február 8-án Pozsonyban összeülő orth. iroda központi bizottsága meg fogja erősíteni és ezzel a kassai főrabbi kezdeményezése országos akciótól válik Szlovenszókban. Bármennyire sajnálatosak a beregszászi események, tagadhatatlan, hogy a beregszászi eset olyan kérdéseket hozott felszínre, melyeknek eldöntése orthodox szempontból rendkívül fontos és amennyiben din-tajró elé kerül az egész ügy komplexuma, úgy talán érdemes volt ezt a harcot megvívni, hogy a din-tajró döntéseire a jövőben precedensként lehessen majd hivatkozni. Feltéve, ha a din-tajró minden külső befolyástól mentesen a helyzet magaslatára tud majd emelkedni. Külön hangsúlyozni kell, hogy az ügy jelentősége messze túlhaladja a beregszászi lokális keretet, mivel hasonló eset mindenhol, ahol csupán orth. hitközség van, előfordulhat. Így tehát a fejlemények általános érdeklődést érdemelnek az egész régi Magyarországon területén levő orthodoxia körében.

Nehéz lesz egy újságickek keretében az összes kérdésekkel foglalkozni, de felsorakoztatunk egy néhányat, hogy ezzel is

megvilágítsuk a helyzetet és hangsúlyozzuk a din-tajró összeülések fontosságát.

a) Már maga az első kérdés: „választhat-e egy, a közönség által meg nem választott kormánybiztos által összeállított névjegyzék alapján egy hitközség főrabbit, avagy más hasonló tisztviselőt?” egy olyan fontos kérdés, melynek eldöntése orthodox szempontból nagy horderejű különösen oly községekben, ahol nincs külön neológ hitközség is.

Ezzel kapcsolatban ott van mindjárt a másik kérdés: amennyiben a hitközségi alapszabályok — mint Beregszászon — nem biztosítanak főrabbiválasztáshoz jogot a szombatot megszegőknek, — van-e ezeknek választási joguk, avagy nem és ha ilyenek is választottak, érvényes-e a választás, vagy nem?

b) Ezzel összefügg a következő kérdés: „jogában állott-e az erev sovúajsz előtti napon Beregszászon összeült hármias rabbitanácsnak isziirt kiadni a kormánybiztos által vezetett hitközségre s a megválasztandó főrabbi, valamint az ottműködő metszőkre, azért, mert a kormánybiztos a din-tajró illetéktelennek minősítette és mert a főrabbi-jelölt a din-tajró idézésnek megfelelni nem akart? Ha pedig jogában állott a bész-dinne a határozatot kiadni, jöhetett-e egy másik bész-din, hogy az isziirt feloldja? Melyik bész-dinne volt tehát igaza?”

c) Ép oly elviek kérdés a következő: Ha

Ha akar gyermekeinek hasznos és kellemesszórakozást, vegye meg az igaz zsidó szellemben megírt s most megjelent

„Zsidó mesefüzet”

első számát ára 30 fillér.

Kapható a kiadónál:

ECKSTEIN WOLF, VII., Kazinczy ucca 27. Könyvkereskedőknek és iskoláknak árengedmény!

az egységes orthodox hitközségben a haladók többségbe kerülnek, mit csinálnak a vallások; lépjenek ki s legyenek — neológok? (Mint ismeretes, a magyar orthodoxia rabbitanácsa döntése szerint: nem. — Szerk.) Történetek ugyan eddig félmegoldások „szefárd” elnevezés alatt és imaházegyesületekbe tömörült egyesülés által, de itt mindig a kilépő csoport huata a rövidebbet. De ezek a félmegoldások is csak din-tajró alapján jöttek létre. Mi történik ott, ahol a hitközség din-tajró elé menni nem akar?

d) El kell dönteni a köv. ügyet is. Zucker Chájim volt nagyhálási főrabbit a beregszászi hitközség 12 évvel ezelőtt elhalálozott atyja Zucker Lázár z. c. 1. örökébe dájonnak megválasztotta. Zucker alrabbi megválasztása óta állandóan szolgálatot teljesít a beregszászi hitközségnél. Az egy év óta duló hitközségi harcokban aktív részt nem vett, sem a hitközség, sem pedig a chászid-csoport őt hivatalosan az eseményekről nem értesítette, sem az aszeroló sem az isziirt feloldó rabbitanács vele nem érintkezett, sem az egyik, sem pedig a másik sechitót nem használja, mert nem akar állást foglalni addig, míg din-tajró el nem dönti a kérdéseket... és neki azért, mert a hitközség sechitójából nem eszik, 1931. július 1 óta az orth. izr. hitközség fizetését nem folyósítja.

Hiába hívta Zucker rabbi a beregszászi hitközséget din-tajróhoz, a hitközség hallgat és nem fizet. Egy nyugdíjbizottság azután Zucker élethossziglan megválasztott alrabbit csekély nyugdíjjal nyugdíjazta, azaz az indokollással, hogy „az alrabbi köteles a főrabbi és a hitközségi elnök utasításának eleget tenni”.

Ha a beregszászi hitközségek engedelmeskedni fognak a kassai főrabbi felszólításának, illetőleg a szlovenszói országos iroda döntésének s összeül a választott bíróság, igen nehéz s kényes kérdésekben kell majd dönteni. Az igazi béke érdekében kívánatos volna, hogy megtalálják bölcseiségünkben a helyes utat.

A geri nagyrabbi kíséretében

— Mit látott egy lengyel-zsidó újságíró Budapesten és Pesttől Belgrádig —

A varsói jidis napilap „Dosz Jidische Tagblatt” külön tudósítót küldött a rebbe kíséretéül, hogy olvasóközönségének a rebbe palesztinai utjának minden mozzanatáról referáljon. A most érkezett számban jelent meg a budapesti tartózkodásról szóló riport Mojsze Mark kollégánk tollából.

Nagyon kíváncsi volt — írja — a tokaji bor s a hizott libák országára, amely a világháboru következtében oly sokat szenvedett. Ezért a rebbetől Bécsben elvált és egy fél nappal előbb Budapestre jött. Innen azután ismét a rebbevel együtt folytatta útját. Nagy meglepetéssel tudja meg, hogy Budapest, Európának Varsó utáni legnagyobb zsidó városa. Lükettő zsidó életet várt, de azt nem tapasztalhatta a főuccákon. A zsidóság legnagyobb részét teljesen asszimilálódott. Szombaton a főbb utvonalakon nem igen lehet bezárt üzletet látni. „Addig kerestem — írja — Budapest 230.000 zsidóját, amíg végre a VII. kerületbe pottyantam bele, ahol nemcsak zsidókat találtam, hanem egyes utcákat, melyek valódi zsidósággal vannak telítve!” A Dob utcáról azt írja, hogy az a zsidó Budapest lelke, az orthodoxia vára. Lépten-nyomon igen elegáns üzletek, mind csupa „orth. kóser” felirattal. Kapható minden, ami szemnek szájnak ingere: lús, hal, konzervek, tejes, s a legmegbízhatóbb kasrúzi jelleggel (afilü limhadrin min hamhadrin). Még egy gyümölcsüzleten is azt olvasta kiírva, hogy „orthodox kóser”. A Rombach utca egy darab Kelet-Európa, telve hazai típusokkal (Tip fun unsere heimische Medine-gehers). Itt fiatal pajeszes férfiakkal találkozok, csak a kalapviselőjük árulja el, hogy ezek nem lengyel, illetve galíciai fiatalberek, hanem szigoruan vallásos magyar jesiva-bócherok... Ezután nagyszerű jidis zamattal írja: „dan kimmt men zum eck-Gass”, wü es drehen sich arim, eingewanderte, mischelonü'dige Ost-jid'n...”

Pompás, mór stílusban épült zsinagóga a Dohány-utcai templom — írja tovább. — Bár alig mutat zsidó jeleget, tüske az antiszemita szemében. Nemrégén lövöldözött

is itt egy fél-bolond antiszemita s két ember esett áldozatul: a kis Roth és a Taglicht. A pár hónap előtt felfedezett, de meghúsitott antiszemita puccsban is szerepelt, mint felrobbantandó épület. Mellette épült most a Hősök temploma, amely sok millió pengőbe került. Nem messze van tőle a Rombach-templom, ahol már egy kissé vallásosabb emberek imádkoznak (es dazenen schajn a bissel frimere Jiden), mert nincs orgona. Legérdekesebb volt számára a Király utca 6. szám alatt levő egyszobából álló lengyel templom (pojlische Schül), amelyhez az engedélyt még Mária Terézia adta. Dr. Deutsch igazgató kalauzolásával meglátogatta az összes orthodox hitközségi intézményeket, amelyekről el van ragadtatva. Feltűnik neki, hogy a nagy templomban két „szivisz” tábla van s felvilágosítják, hogy baloldalon van a főrabbi széke, amely most a híres Rabbi Koppel Reich z. c. 1. elhunytá óta üres. Meglátogatta a Talmudtórát (Tajrasz Emesz) és el van ragadtatva az otthonra emlékeztető gemoremelódiától. A hitközség iskolájában 982 gyermek tanul. A magyarországi orthodox hitközségek országos szervezetének elnöke, a magyar szenátus tagja: Rabbi Avrohom Frenkel (így írja). A budapesti orthodox hitközség 30.000 lelket számlál és az összes intézmények fölött rendelkezik,

Felhívás!

A n. é. fogyasztó közönség szives tudomására hozom, hogy cukrászdámat

saját házámban, a régi helyiségben újból

megnyitottam,

ahol személyes vezetéssel a nálam rég megszokott előzékeny és figyelmes kiszolgálásban részesítem kedves vendégeimet. — Lakodalmi és egyéb alkalmi rendelést a legutányosabban válllok.

Dancziger József
cukrász
Rombach-u. 13. Tel. J. 42-3-14.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.
Karlsbadi kétszersült, keksz nápolyi, levestészták

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

melyek egy nagy orth. kehillóban szükségesegek. (Dr. Deutsch kérdésére, vajjon igaz-e, az a budapesti napi sajtóban kolportált hír, hogy a rebbe elutazásakor a varsói pályaudvaron a nagy tolongásban 6 zsidót összenyomtak, kik közül egy azonnal meghalt, — azt feleli, hogy nem igaz. Az eset úgy kerülhetett a lapokba, hogy véletlenül ugyanabban a vonatban, egy másik kocsi-ban, egy öreg zsidó hirtelen rosszul lett és meghalt. Ezt az esetet azután egy újságíró „katschke-macher” (kacsás) a rebbe utazásával hozta összefüggésbe és világszenzációvá akarta felfújni, „6 áldozattal!”)

Maga Budapest csodálatosan szép. A Duna jobb partján terül el Buda és Óbuda, utóbbi helyen a „Sáár Efrájim” volt 300 év előtt rabbi. Felcímthetetlen látvány a karmeliták szigete (Margitsziget). De mit érnek a szép utcák s paloták, ha az egész várost megfekszi egy keserű fájdalom s vágyakodás a régi, édes békebeli napok után...

Elhagyják a gyönyörű magyar fővárost s a vonat röpi őket az alföldi rónán át. A vonat megáll Kiskőrösön, a vasut mellett zsidó temető van s a pabianiczi rabbi elmondja az utasoknak a hitközség rövid történetét. (?) Kelebia határállomás után Szabadkára érnek. Ott Deutsch Mózes főrabbi nagyszámu küldöttséget vezet a rebbe elé. A főrabbi egy néhány előjáróval pár állomásra elkiséri a rebbet.

A vonat tovább visz a Balkánon. Balkán — vulkán, — ez nemcsak rim, hanem igazi valóság, itt kezdődött a világháboru s itt még most sincs vége a háborúnak, minden forrong. Szerdán fél 11-kor este érkeznek Belgrádba, ahol a jugoszláviai orthodox hitközségek nevében üdvözlík a rebbet és átadják az országos főrabbi dr. Alkalay üdvözlét. A küldöttség elmondja: az orthodox zsidóság most arra törekszik, hogy felmentsék a zsidó gyermekeket a szombati iskoláztatás alól s hogy a vásárnapi munkaszünet szigorát enyhítsék a szombattartó zsidókkal szemben. A rebbe áldását adja a küldöttség nemes törekvéseire. Nemsokára tovább robot a vonat...

Ki helyezkedhetik el a Szentföldön?

Arról a kérdéstről: kinek van elhelyezkedési lehetősége Palesztinában, igen instruktív cikket közöl egy külföldi orthodox lapban egy telavivi lakos. Fejtegetései mindenképpen figyelmet érdemelnek:

— Kereskedelmi alkalmazottnak nem érdemes Palesztinába menni, ha nincs kintartása pár hónapig állandó foglalkozás nélkül megélni. Az önálló kereskedőnek, ha valami vagyona van, kedvezőbb elhelyezkedési reménye van, mert az ország helyzete egyelőre, — nem lévén még meghonosítva a kis- és a középkereskedelmet megfajító nagy áruházak — eléggé kedvező az önálló, szerény egzisztenciát kereső kereskedőre. Gyáralapításra nem lehet biztató auspiciumot találni, mivelhogy az országban magában már mindenre van produkció, sőt már majdnem tulprodukció. Magában Tel-Avivban 20 gyár foglalkozik harisny- és kötött-áru gyártással, produkálnak fehérneműt, nyakkendőket, szőnyeget, cipőt, női kalapot, cipkát, butort, gépeket, bőr-árukat, fésűt, tükröt, dugót, keramitot,

BECKERT HUGÓ parókaészítő specialista

Most
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

Az Ariél család

— Jeruzsálemi legenda —

Ariél azt jelenti: I'ten oroszánja. Honnan vette a palesztinai család ezt a nevet? Egy legenda a következőt mondja erről:

Nagy nyomor volt Jeruzsálemben a harmincéves háború idején. Európából pénzküldemények csak nagyon gyéren érkeztek és néha el is maradtak. Hogy a nagy nyomoron segítsenek, a város előkelői tanácskozással gyűltek össze s végül elhatározták, hogy sorsot húznak és azt, akire a sors esik, Egyiptomba küldik pénzt gyűjteni a szegények számára.

Az utazás ebben az időben nagyon körülményes és veszélyes volt, mert a karavánok ki voltak téve az utonállók és vadállatok gyakori támadásának. Mivel az utazás két hétig is eltartott, csak nagy nehezen sikerült olyan karavánt találni, amelyik szombaton megszakította útját. A palesztinai kiküldött elindult, miután egy szombaton pihenést ígért karavánra akadt.

Néhány napig minden jól ment. Azonban pénteken, mikor a kiküldött a ve-

radiót, gyufát, cementet. Az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy a „gyár” itt egy nagyon tág fogalom, mert az európai méretű üzem ép anynyira „gyár” itt, mint amilyen gyáros az, akinek van egy kis üzemben levő gépe.

Érdemes volna európai értelemben vett pékséget s mézsárszéket állítani szalámigyártással összekötve. Az ilyenmű itteni vállalatok tisztaság és higiéné szempontjából nem felelnek meg a kultúremler kívánalmainak. Ezt a területet német kezek tartják megszállva. Sajnos de való, hogy Jeruzsálemben és Jaffában egy német mézsáros legjobb vevői zsidók. Befektetésekre igen jó alkalom van most. Az ország pénzneve a palesztinai font s jelenlegi árfolyama az angol fonttal egyenlő, de a telkek ára nem emelkedett. Lakóházi telkekbe pénz fektetni jó spekuláció. Adó itt ugyszólván ismeretlen. Nem kell vagyoni, jövedelmi, forgalmi-, örökségi, szükség-adót fizetni. Egyelőre az a helyzet, hogy az ember az általa lakott szobák száma szerint fizet a városi hatóság pénztárába egy kis illetéket s nem zavarják többé. Ami pedig a chalucmunkát illeti, meg kell állapítani, hogy mezőgazdasági foglalkozást csak igen nagy testierejű ember vállalhat, de akkor is csak úgy, ha 75 százalék idealizmusból teszi. Igazán bámulatos,

hogy sok ezren éveken át, mint nap-számú sok dolgoznak trópusi forró-ságban, anélkül, hogy helyzetük megjavítására reményük volna. A nyugat-európai zsidónak nincs annyi szívósága a szükséges óriási erőmegfeszítéshez, mint a fátadalmakhoz hozzászokott keleteurópai zsidónak. A jól kiképzett iparosnak ellenben reménye van a gyors elhelyezkedésre.

— Az önálló női foglalkozásokban a kereslet kedvező. Sok nő helyezkedett el, mint Röntgen-asszisztens, betegápoló, csecsemőgondozó, gyermekkeresztő. A női divatszakma is nyújt megélhetést. A tanulatlan nő is elhelyezkedhetik, ha a munkában nem válogatós.

— Legkedvezőbb a helyzete azoknak, akik külföldön élnek a vagyonukból. Ezt sokkal jobban és olcsóbban tehetnék a Szentföldön. Mert el sem lehet képzelni gyönyörűbb dolgot, mint anyagilag gondtalanul, bár szerényen megélni, például a tengerparti gyönyörű „Hadar Hakarmel”-ben.

— SASZ-CHEVRA ARADON. Aradról jelentik: Az itteni szépen fejlődő orth. hitközségben állandóan rendszeresített tanulmányoknak egy új állomását jelenti az elmúlt héten megalakult Sasz-Chevra, melynek előjárósága Schreiber Joáchim fő-rabbi elnöke alatt működik. (Arad és Sasz-Chevra! Ki hitte volna ezt még 50 év előtt? Arad már 120 év előtt kimondott urfo-hitközség volt. „Áldott, aki megváltoztatja az időket!”)

ját, majd elfogyasztotta a szerény vacsoráját, lefeküdt és mély álomba merült. Rövid idő múlva újabb vadállatok üvöltése riasztotta fel, de az oroszán közelébe miatt, egyik állat sem mert hozzá közeledni.

A szombat nyugodtan telt el. Imádkozott, szoltárokat énekelt, mintha otthon lett volna. Amint sötétedni kezdett, a sivatag a vadak morajából visszhangzott. Az oroszán ismét megjelent, türelmesen várt míg elmondta imáját. Azután egészen a közelébe jött, letérdelt előtte, mintha arra invitálta volna, hogy üljön a hátára. A kiküldött csakugyan a hátára ült és az oroszán gyors iramban utnak indult. Következő reggel már utólérte a karavánt. Emberünk leszállt az oroszán hátáról, az oroszán pedig hangosan mormogva elrohant.

Az arabok a kiküldött lábai elé borultak és bocsánatért esedeztek. Majd folytatták az utat és nemsokára elérték céljukat. Ezen esemény emlékére a kiküldött az „Ariél” nevet vette fel, amely azután a Szentföldön élő utódjainak a családi neve lett. Müller Ignác (Bratislava.)

Fischer Fülöp
sárospataki főrabbi:

Rövid magyarázatok és megjegyzések

Izrael vándoruton...

Vándoruton van Izrael. Ime ott találjuk őt Spanyolhon napfényes virányain, édesen illatozó narancsligetek viruló pompája közepette. De hirtelen irtózatot látványa zavarja meg a t'lenáldotta tájék elragadó szépségét. Vadul lobogó máglyákat pillantunk meg, melyek ég felé öltögetik lángnyelveiket. Mintha magát az eget Urát akarnák megfenyegetni. Vérdermesztő hangok válnak ki, a ropogva égő tűz rémes sitergeséből. El-elfuló jalkiáltások, szivet fagyasztó halálhörögések. De ezeken is tulzeng, tulharsog a vértanuk legutolsó hitvallomása: *Semá jiszroél!* Minden szenvedések pokla fölött is diadalmaskodik a szó: *„Halljad Izrael! Az Örökkévaló a mi I'tenünk, az Örökkévaló Egyetlen egy!”*

Zsidó vértanuk halálus tusában vonagló ajkairól hozza a suhogó szellő a bucsusóhaj! Zsidó meggyőződésükért szenvedtek irtózatot vértanuk halál.

... Középkori német városban vagyunk. Gyujtatóg, fosztogató csöcselék pokoli larmája veri föl a szűk zeg-zugos gettó ünnepe csöndjét. Recseg-ropog a vészes tűz, zúg a tömeg, haláltjóslóan villog a gyilkos vas a vérszomjtól lihegőknek kezében, halálus gyűlölet, kapzsi hirtűgy, örvénygő valási vakbuzgóság perzselő lángja csap ki a vérben forgó szemekből. Ropog a tűz, lobog a láng, gerendák recsegnek, lángtenger hömpölyög végig az üldözött Izrael által lakott síkatorokon. A halálra gyötört, menedéket nem lelő áldozatok rémitő jalkiáltása, vértfagyasztó sikongatása közepette feltör az utolsókat vonagló ajkakra az ősrégi vallomás: *„Semá jiszroél!... haljadd Izrael! Az Örökkévaló a mi I'tenünk, az Örökkévaló Egyetlen egy!”* Feltör a szentvallomás, diadalt arat — hithűségtől eltántorítom, árulásra, gyáva zászlóelhagyásra birni akaró — esabos ígéretek fölött, győzelmet veszen minden életvágy és halálfélelem megkísérlésén. Feltör a szent vallomás az utolsókat vonagló ajkakra és beszél egy soha nem látott, nem hallott vértanúságról, egy megvetett, üldözött nép pártatlan erkölcsi erejéről!...

Egy bajorországi katolikus pap és országgyűlési képviselő könyvében olvastam a következő megható esetet:

Egy német városban a csöcselék rárontott a zsidók házáira, halál fia volt az a kezük ügyébe esett zsidó, aki vonakodott a keresztséget felvenni. A vakbuzgóságtól megörjített vérszomjas tömeg egy rabbi házába is berontott:

— Rabbi! vedd fel a szent keresztséget, vagy meghalsz! — kiáltá a gyilkos vezér.

— Meghalok! — felelte a rabbi.

— Rabbi, add ki nekünk lángeszű kis fiacskádát, hogy papot neveljünk belőle,

akkor nem bánunk — folytatta a vezér.

— Sietek, behívom — szól a rabbi.

Benyit a másik szobába s hamarosan be-
reteseli maga mögött az ajtót. — „Szeretett fiacskám, mondd el a „semá-t,” szól a rabbi fiacskájához. S az elmondja. „Szi-
vem gyönyörűsége, nyujtsd ki hófehér nyakacs-kádát!” — A fiacská szót fogad. „Áld-
va légy Te Örökkévaló I'tenünk, világ ki-
rálya, ki megszentelt bennünket az ő pa-
rancsolataival és megparancsolta, hogy
megszenteljünk az Ő nevét a sokaság előtt!”

— hangzik az apa szava és a fiacská átmet-
szett nyakkal, holtan bukik a szent rabbi
lábaihoz. A rabbi paraszat kerit, percek
mulva lángban áll az egész ház, s menny-
dörögye rivall a rabbi szava: Sem én, sem
pedig fiacskám meg nem tagadjuk Izrael
egyetlenegy örökké élő I'tenét! „Semá...
halljad Izrael! az Örökkévaló a mi I'tenünk

Szlovenszkóból

Az orth. központi választmányt a po-
zsonyi orth. Iroda február 8-ára egybehív-
ta. Ezen választmány, mely 5 rabbinikus és
10 világi tagból áll, a szlovenszkói ortho-
doxia életében az utóbbi időben felmerült
rituális, valamint adminisztratív természetű
(alapszabálymódosítás) kérdések fölött fog-
tanácskozni. A tanácskozás előreláthatólag
több napot vesz igénybe.

A „Jüdische Nachrichten” a kassai
bész-din előtt. Az eperjesi ujság cikkiróját,
Reiner Sámuel, aki tudvalevőleg több egy-
mást követő számban a pozsonyi bész-dint
a Fellner-ügy miatt a legvehemensbben
támadta és súlyosan megsértette, a pozsonyi
orth. hitközség vezetősége rágalmasz miatt
a kassai bész-din elé citálta. A tárgyalás a
közeli napokban lesz megtartva.

Aguda-előadás Bratislavában. Vasárnap
Blech rabbi (Bécs) Aguda-problémákról
előadást tartott. Ennek kapcsán nyilvános
diskusszió alakult ki, melyet Braun J. Joél
szerkesztő és Weisz Miksa kezdeményeztek.
A nagyszámú közönség érdeklődéssel ki-
sérte a szónokot. Fejtegetéseit az orth. vi-
lági problémákról!

A trnavai jesiva kebelében élénken
ütköző egyesületi élet folyik. A Jagdül tajró
név alatt működő charifusz- s magidusz-
központokban a folyó szemeszterben ed-
dig előadtak: Weiszmandl M. és Ármin

az Örökkévaló egyetlen egy!” — S a rab-
bi maga is odavész a lángokban...

De minék is folytassam Izrael pártatlan
szenvedéseinek, vértanúságának eseteleését?
Telve vannak vele a történelem lapjai!...

Az Izraeli fenntartó életéről.

Van egy erő, mely az évezredek mien-
tében — mely időtartam alatt olyan sok
nemzet kiserite más nemzetek estét győző-
delmi tapssal, olyan sok nép bukott a meg-
semmisülés örvényébe, olyan számos ir-
talmas államra terített halotti szemföldét
az enyészet zordon hatalma — Izrael meg-
óvta attól, hogy az ő nevét is beírják a vi-
lág történelmének színpadján kimult nemzetek
könyvébe. Mi volt az a hatalmas erő, mely
mindaddig fenntartotta Izrael s fenn fogja
tartani, amíg csak ez a föld lesz talpaik
alatt és ég domborul fejünk fölött? A Tó-
ra iránti hűség volt ez a csodálatos erő!

Ungár J. és H. (Trnava). Májér V. (Bé-
recen). Bogler M. (Edelény). Schwartz
Elek (Nyiregyháza), Silberberg Ábrahám
(Bpest), Guttmann J. (Turna), Mendlo-
vits M. (Ujfehértó), Fried J. (Kisvárd),
Gewürtz M. (Tét), Schück H. (Sárvár).

A galantai „T. B.” negyedszázados
fennállását Nedórium-ra és Ériuin-re ren-
dezt szijümmel ünnepelte meg. Buxbaum
Jósua főrabbi imponáns drósójában kör-
vonala az orth. ifjúság feladatait. A főt.
szének lelkes hatást kiváltó beszéde utáni
még felszóltak: Müller József rabbi, Lö-
vinger Ármin és Albin, Kaiser Salamon,
Kahsch Mihály és Simon. Az ünnepségen
a hitközséget Müller Simon elnök képvis-
elte.

A geri rebbe a Szentföldön

(Alkalmi tudósítónktól.) Január
27-én érkezett meg a rebbe Konstan-
tinápolyból Beiruthba, ahonnan 28-án
csütörtökön folytatta útját Palesz-
tina felé. A Szentföld határán nagy
erecz-jiszroéli küldöttség fogadta; a
küldöttség tagjai egész sor autón ki-
sérték a rebbe autóját Hajfa felé. A
hajfai autó-állomáson az egész hajfai
zsidóság rendkívül ünnepélyes fogad-
tatásban részesítette a nagy rebbet, aki
Jiszraj szombatját ott töltötte. Szá-
mosan zarándokoltak erecz-jiszroéli
zsidók Hajfába e szombatra.

Ne kísérletezzen az arcával!

használja az évek óta bevált

BARBIEN

BARBIEN VEIGYIPAR
Budapest, VI., Király ucca 30

készítményi borotváló port.
Szombattartó cég világhírű készítménye.

A KOMÁROMI ORTH. HITKÖZSÉG a köv. tisztikart választotta: Fleischmann Samu elnök, Braun Arnold alelnök, Siera Dávid pénztárnok, Raab Márton és Schwarcz Bernát gondnokok, Kollmann Miksa ellenőr. Választmányi tagok: Laufer Jakab, Rosenbaum Áron, Present Bernát, Stern Zsigmond, Kohn Márkus, Raab Mihály, Löwinger Henrik, Rujder Henrik, Kemény Dezső, Stein Jenő, Schwarcz József, Kaufmann Salamon.

A BONYHÁDI ORTH. HITKÖZSÉG legújabbán megválasztott tisztikara: Galandauer Ignác elnök, Márkus József alelnök, Singer Sándor pénztáros, Kritzer Dávid és Feldmann József templongondnokok, Brück Miksa iskolaszéki elnök, Galandauer Gyula ellenőr. Képviselőtestületi tagok: Krausz Salamon, Engelmann Antal, Aisch Sámuel, Fröhlich Simon.

— A „JÓ BERKOVITS“ — Z. C. L.!
Nádudvarról írják nekünk: Sevat 17-én, az egész környék osztatlan részvéte mellett temették el Berkovits Lajos kabai malomtulajdonost. Koporsójánál mindenki vesztésként állott. Nemcsak a porig lesújtott család, hanem a barátok és tisztelők serege is, akiket a kiváló nemes lelki vallásos embertársuk korai elhunytá fölértett bánat hozott ide, mindenki, akinek támogatására szüksége volt és akik úgy emlegették a nevet, mint a szeretet megtestesülését, a jószág fogalmát. Minden ember a testvére volt, minden panaszt meghallgatott, minden szenvedést átértett és ahol kellett és lehetett, vigasztalt, gyógyított, segített. Eljöttek messze vidékről is — felekezeti különbségkül — hogy könnyes hálájukat leróják elkisérjék utolsó útjára „a jó Berkovits“-ot, akinek melegen érző jószágos ve oly korán megszünt dobogni. Több mint tíz éven át a nádudvari hitközség vezetője volt. Intézményei felvirágoztatása körül elévülhetetlen érdemeket szerzett. Nyugodjék békében! *Tungreisz Abraham*

— A VERPELÉTI „CHEVRA MISAJOSZ“ a meghaldogult R. Majse Tenenbaum Jahrzeitja alkalmából szijümmöt rendezett. Pollák főrabbi hadron-ja után a Schnitzler Jenő és Freiberg Henrik által rendezett vacsorán nagy tetszés mellett felvették: Weisz József, Schwarcz Jenő (Füzésabony), Fleischmann Izrael (Verpelét) Deutch Vilmos (Gyöngyös), Mehel Géza (Kál), Berliner N. (Domoszló).

— A NAGYATÁDI FŐKÁNTOR PESTEN. *Weisz Sándor*, a nagytehetségű nagyatádi főkántor az újonnan épült Bethlen téri templomban péntek este és szombaton előismádkozott. A népszerű fiatal főkántor nagyszerű lírai tenorhangja valóságos magával ragadta az — ezen alkalomra tulusított templom — áhitatos közönséget, mely hálája jeléül, ima után nagy ovációban részesítette. Általában bizonyosra veszik, hogy Weisz Sándorral fogják a Bethlen téri templom főkántori állását betölteni.

— „FURCSA HITK. ELNÖK“ cím alatt multheti számunkban a rakamazi hitk. elnökkel kapcsolatban híradás jelent meg. A híradással szemben — anélkül, hogy a benne foglalt tényt megcáfolták — a rakamazi hitk. előjárósága (Löwinger József ellenőr és Pollák Ferenc gondnok aláírásával) a következő sorok közlésére kér fel bennünket: „Informátoruk rosszakaratúan informálta önöket. Az igazság az, hogy elnökünk igen nagy baal cedokó és minden jótét első helyen veszi ki részét, ugyszintén minden tehetségével odaadón képviseli hitközségünket, úgy be-, mint kifelé“.

x EPEKŐ, VESEKŐ, ÉS HÓLYAG-KÖBETEGEK, valamint azok, akik hűgy-savas sók tulszaporodásában és köszvényben szenvednek, a természetes „*Ferenc József*“ keserűviz állandó használata mellett állapotuk enyhülését érhetik el. Az orvosi gyakorlat számos kiváló férfiai hosszú megfigyelés alapján megállapította, hogy a *Ferenc József* viz biztos és rendkívül kellemesen ható hashajtó s ezért prostatabetegségeknel is ajánlják. A *Ferenc József* keserűviz gyógyszerzetekben, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Családi hírek

Kronstein Ákos leányát *Rivkelet* Ujpestről, eljegyezte *Friedmann Efrájim*, Budapest. (A galantai jesiva, ugymint a „*Chabürase talmidim*“ szívélyes *mazelto*-t kíván.)

Weisz Jakab ékszerész leányát *Rózsikát* Berettyóújfaluból, eljegyezte *Friedmann Béla*, Kiskunfélegyháza. (A „*Bész Avrohom*“ imaház vezetősége gratulál.)

Groszmann Ilonkát, *Groszmann* Samu nagygéci földbirtokos leányát eljegyezte *Weinberger József*, Weinberger L. Farkas cipőgyáros fia, Debrecen.

Lakodalmi díszebéd már P. 2.50-től *Nissel* étteremben, Rombach utca 16.

Wiesner Jakab nyirmai szesziző *Méir* fiának bármicvója mult szombaton volt. Az ifju kitünő *drásót* mondott.

Schiff Jane kisasszonynak, egyesületünk legagilisabb vezetőtagjának, *Neumann Károly* urral való eljegyzése alkalmából szívélyes *mazelto*-t kíván a

Györi Orth. Izr. Leányegylet.

Szerkesztői üzenetek

„ÉCZ CHÁJIM“: Szóbanforgó cikke nem nekünk való. Ravasz urral már mi magunk elintéztük. — GYÖNGYÖS: Hasonló dolgokat nem örzünk meg. — K. E.: Nem közölhető. — SÁGUJFALU: Kérelmüket sziveskedjenek röviden, de szabatosan az Orth. Központi Irodához (VI., Eötvös utca 19.) felterjeszteni. Az Iroda azt elfogja intézni. — REJTVÉNYROVATUNK, valamint több beküldött közelemény, a papírrendelet folytán szűkre szabott jelen számunkból a köv. számra maradt.

— A MUNKÁCSI főrabbi vasárnap d. e. 11 után érkezik meg a K. p. u.-ra.

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Jelégés levelek válaszbélyeggel küldendők.

NAGYOBB városban, 48 éves, vallásos, családos özvegy kereskedő hozzáillő 38—42 éves vallásos, intelligens leányt elvenne. Cim kettőslappal a kiadóban.

SIDÜCH HÖGÜN! Sikerült, szép, fiatal leányom számára keresek *bóchür joré somájim*, kinek kellemes hangja van és hajlandó általam *s'chitüsst* s *b'diküsst* kitanulni. Mig álláshoz jut, lakást és teljes ellátást kap; pénzt és butort megegyezés szerint. Válaszbélyeggel ellátott leveleket „*mejüchesesz*“ jeligére kérek.

HÁZASSÁG céljából, vallásos intelligens fiatalemberek irjanak „*Komoly benösülés*“ jeligére kiadóba.

TÖKÉVEL BETÁRSULNÉK agilis közreműködéssel, komoly céghez. Cim a kiadóban.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégnyélküli levelezés.

PURIMI szindarabok legolcsóbban nálán szerezhetők be. Magyar és szargon szövegű. Reich Béla, Nyirbátor.

SZIVÉSEN küldök ismeretető árjegyzéket legújabb purimi szindarabjaimról: Schwarcz Izidor tanító, Kiskőrös.

FEHÉRNEMÜVARRÓNÓ finom munkát, javítást rendkívül olcsón vállal. Horovitz Mártonné, Jósika utca 10. IV. em.

MISKOLCON olcsón és jól étkezhet a Hoffmann-bodegában. Borsvezér-ucca 1.

SZOMBATTARTÓ iparoshoz vagy kereskedőhöz 16 éves fiu tanoncnak ajánlkozik, vidékre is. Steier A., Béke utca 14.

AZONNALI állást keres, fiatal rőfös és rövidáru kereskedőség, ki a fűszer szakmában is teljes jártassággal bír, szerény igényekkel. Müller Sándor Kapuvár.

VIDÉKI orthodox kereskedő, 48 éves, saját házában berendezett lakással üzletel, feleségül venne özvegy, vagy elvált gyermektelen nőt, 40—45 évesig, kinek 10—15.000 P készpénz hozománya van. Jelige: „*Ketten dolgozunk*“.

FIATAL péksegéd *talmid-chóchom, joré somájim* kerestetik. „*Benösülhet*“ jeligére.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET. Budapest, VII., Bethlen-utca 33.

Budapest, 1932. február 12.
5692. Ador I. 5.

40 fillér

VIII. évfolyam 6. sz.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Orthodox név és jelleg

Mult számunkban, a beregszászi aférről közölt cikkben, szó esik egy érdekes kérdésről, illetőleg egy probléma-felvetéséről. Szó van ugyanis arról, hogy mi történjék egy orthodox hitközségben, ha a vezetés oly kezébe jut, amelyek a hitközséget eltérítik a vallástörvénynek utjáról? mit tegyen ilyen esetekben a tradícióhoz ragaszkodó, a hagyományok mellett hűségesen kitartó kisebbség? milyen néven tömörüljön, ha az ország törvénye alapján egy helyen csak egy orthodox hitközség lehetséges?

Bár a kérdés feltevése nem nélkülözi a céltartalomnak egy nüanszát, mégis ráirányítja figyelmünket bizonyos visszasságra. Valóban olyan a helyzet, hogy sok helyütt féltetni kell az orthodox hitközségeknek és intézményeinek vallási jellegét, az orthodox vallásosságról letért nagyszámú tagok s hitközségi vezetők miatt. Az orthodox önálló szervezet életbeléptetése előtt a helyzet e tekintetben sokkal könnyebb s egyszerűbb volt, mivel akkor a vallástörvénytől való eltávolodás az intézményekben, a vezetőség, a rabbi megválasztásában, — tulajdonképpen a nem-orthodox jelleg felvételét készítette elő és így tiszta helyzetet teremtett. A mai viszonyok mellett azonban a kérdés annyiban visszább, mert nem arról van szó, hogy az illető hitközség hivatalosan letesszi az orthodox nevet, hanem ellenkezőleg, az a baj, hogy az illető hitközség kompromittálhatja az orthodox nevet, mert nevének kívül alig van benne valami, ami az orthodox nevet megérdemelné. Így tehát szükséges, hogy az illetékes körök gondoskodjanak a dolog elintézésé módján. Mert még ha a kérdés általában csupán akadémikus jelleggel bírna, akkor is kellene, vele foglalkozni, hiszen a bálványimádásra csábított

város (*ir hanidáchász*) esete sem fordult elő sohasem, talmudi hagyomány szerint, de azért a Tóra előírja az ilyen várossal szemben eszközleendő eljárást s a Rambam kodifikálja is az idevonatkozó előírásokat.

Kell tehát egy fórumnak lenni, amely megállapítja, hogy bizonyos hitközség eljátszotta az orthodox névhez való jogát, vagy pedig a kisebbségi panasza alaptalanságát konstatálja.

Az országos orthodox szervezet vezetőségének jogot kell adni az orthodox név viselésétől való eltúltásra, vagy olyasfajta deklaráció kinyilvánítására, amely ezt közli a nyilvánossággal. Ha ez meglesz, akkor a hitközségek vezetői nem térnek le az orthodoxia utjáról, mert e lépésnek erkölcsi következményei is lehetnek, másrészt fölös-

legessé és lehetetlenné válnának idegen zászló (neológ név) alatti orthodox tömörülések. És ha előfordulnának a beregszászi esethez hasonló dolgok, akkor mindenki tudja majd, hogy ez csak ott lehetséges, ahol az orthodox hitközségek — mint Ruszinszkóban — nincsenek szervezve s az országos szervezetnek nincs lehetősége a rend fenntartására. Mert az, hogy minden hitközség külön világ s így a hitközségek összefogására nincs szükség, az csak üres frázis a mai viszonyok mellett, amikor a hitközségeknek az állam által is ellenőrzött kötelességeik vannak és különben is csak a helyi érdeki dolgok elintézésére vonatkozik. Az orthodox név, s jelleg tartalma, illetőleg az ehhez való jogosultság tisztázása azonban egyetemes orthodox érdek.

Meg kell téríteni a sárgákat

Az Európa békéjét fenyegetni készülő kina-japán háboru borzalmairól már kezd beszámolni a világsajtó. Ázsiai kegyetlenségnek nevezik a borzalmakat, amelyeket a hadakozó felek egymás ellen elkövetnek, pedig a világháboru tanulságai és emlékei után bátran nevezhetők ezek európai kegyetlenségeknek is. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a biblia is ázsiai talajon termelt és olyan korban játszódik le, amikor a mai technika még nem adta meg az emberiségnek a kulturáltság mázát, de mégis milyen más szellem nyilatkozik meg benne, amikor az ellenségekkel való bánásmódról van szó. *Omajsz* próféta az igazságos Isten sujtó büntetését helyezi kilátásba *Amajn* fiainak, mert hódító célból *Gil'od* városát megrohanták s a várandó asszonyokat felkoncolták. A hon-

foglalás folyamán (*Sajttim* könyvének elején) fogságba esett *Adajni Bezek* bevallja, hogy megérdemli sorsát, mert 70 királynak vágatta le kezéről-lábáról a hüvelykujjakat s asztala alatt kinlódította őket. A Tóra törvényéhez nem ragaszkodó *Achov* király idejében általános volt a nézet az arameusok között, hogy Izráel királyai irgalmas szívű királyok, nem bántják a hadifogylokat (*Melóchim* I. 20.). És amikor *Ochoz* judabeli király idejében a nép egy része Izráel fiainak fogságába került (*Divré Hajomim* II. 28.), a győztesek ellátták a foglyokat élelemmel és ruházattal s később haza küldték őket.

Ime, így állítja be a biblia azokat, akik, bár elpártoltak az ösöktől, megőrizték az ősapáktól örökölt szelidséget s könyörületet. Milyen el-